

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' בלק י' תמוז תש"פ

החברותא בטאען פנימי לחברים גליון מס 634

פנינים יקרים

וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי (כב, ב) מה שעשה ישראל לאמורי ראה אך מה שעשו אומות העולם לישראל לא ראה, כך סדר העולם שונאי ישראל מבימים לעבר עם ישראל בתקוה למצוא חסרונות למעשי ישראל אך לעולם לא יביטו ויראו כמה צער הם עושים לנו ומבקשים רעתנו, וד"ל.

(הרב א. ג. גלאנטי)

וירא בלק בן צפור וכו' (כב, ב) ביתרו נאמר וישמע יתרו וכו' הקשו המפרשים מה המיוחד בשמיעת יתרו ובלק הלא כל האומות שמעו וירגזו, אלא שיתרו בעינים שלו ובלק בעינים שלו שמו על לב מה שקרה למצרים ומה שקרה לאמורי על יסוד זה אפשר להבין למה זכו יתרו ובלק שיקראו פרשיות בתורה על שמם (מלבד נח קרה ופנחס).

וירא בלק וכו' (כב, ב) בפסוקים אלו נזכרים שמות נרדפים נוספים לשמות בני ישראל כמו העם, בני ישראל, הקהל וכו', הוא ע"פ הזה"ק שבתחילה פחדו מואב מהערב רב שהצטרף לעם ישראל, במשך הזמן נהיה קהל גדול של גרים המצטרפים לבני ישראל מזה פחדו שנאמר ויגר מואב מפני העם. (מתוך כלי יקר)

ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא (כב, ד) הנוהג הוא אצל אומות העולם שכל מי שגדלה שנאתו אל עם ישראל - העם הנבחר מתגדל מעמדו בקרב האומות, וכן היה בלק עד אותה תקופה רק בן צפור ותו לא, עתה בשנאתו נעשה מלך למואב שנתגדל שנאתו, נתגדל כבודו. (נור יוסף)

בלעם בן בעור (כב, ה) המשנה באבות (ה, כד) עין טובה רוח נמוכה נפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו. עין רעה רוח גבוהה נפש רחבה מתלמידיו של בלעם הרשע מובא בהמשך מה בין תלמידיו של אברהם לתלמידיו של בלעם הרשע, תלמידיו של אברהם אבינו אוכלין בעוה"ז ונוחלין עוה"ב וכו' אבל תלמידיו של בלעם הרשע יורשין גיהנם ויורדין לבאר שחת. לכאורה הפער בין אברהם ובלעם כה גדול וא"כ מה מקום לשאלה מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם. אלא גם אברהם וגם בלעם משתמשים באותם תכונות רק שאברהם נמשך כלפי מעלה ואז אפילו את הגשמיים מעלה לרוחניות משא"כ בלעם תקוע בעוה"ז וסופו יורש גיהנם כך שגם את הרוחניות מושך כלפי מטה. (בעש"ט)

ועתה לכה נא ארה לי (כב, ו) והלא היה יכול בלק לבקש מבלעם שיברך את מואב ומדוע בקש דוק לקלל את עם ישראל, אפשר לומר שדרך המברכים לפרגן, ובלק מרוב שנאתו לא היה יכול לראות בהצלחתם של ישראל וממילא הפסידו גם הם לעצמם. (נור יוסף)

ויקם בלעם בבוקר ויאמר אל שרי בלק לכו אל ארצכם וכו' (כב, יג) בא וראה מה בין אברהם אבינו ע"ה אשר רץ כחום היום בהיותו זקן וחולה להכניס אורחים בצל קורתו, לבין בלעם הרשע שמגרש את אורחיו לפני זמן הסעודה. וכבר אמרה המשנה שתלמידיו של אברהם אבינו נחוו בעין טובה ותלמידי בלעם בעין רעה. (אוה"ק)

ויאמר אליו מלאך ה' על מה הכית את אתונך (כב, לב) וכי מה איכפת למלאך אם בלעם הכה את האתון או לא הרי זוהי האתון שלו ומותר לו להכותו, אלא שהמלאך בא ללמדנו שאסור להתאכזר לבעלי חיים (אגב בעל "הנודע ביהודה" כתב שבהריגת בעלי חיים אין צער בעלי חיים גדול, לכן שיש בהריגתו לתועלת נמצא שסתם ההתאכזרות לבע"ח חמורה מהריגה).

(מורה נבוכים להרמב"ם)

ג. ב. למוד מוסר: אם כך נצטוונו לחוס על בעלי חיים שלנו כמה עלינו להזהר מכבוד חברינו, והבן.

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

מאמרים קצרים ע"י דברי א"ר הרא"ש שכתבם הר"ר ג'ליה סגל

שהופיע נגדו ונרתע מלחטוא האם משוא פנים יש בדבר..

ענה והסביר - דוד המלך היה בתקופת הזוהר של התגלות השכינה - דור של נביאים, גד החוזה, נתן הנביא, שמואל הנביא, משכן שילה היה קיים והשכינה היתה שורה במחנה ישראל. כאשר דוד נכשל התאושש כארי חי באומרו "חטאתי" והשיי"ת אמר לו מיד "גם ה' העביר חטאתך" ומני אז הלך דוד והתעלה מאוד. לעומת זה יוסף היה בתנאי גלות מרה ביותר בארץ מצרים המלאה גילולים ושטופה זימה, מכל צד שרצו כיעור ותועבה, אם ח"ו יוסף היה נכשל, היה יכול לשקוע במ"ט שערי טומאה מבלי יכולת שוב ח"ו לכן ריחמו עליו ועל אבותיו משמים להמנע מזאת.

אח"כ נסענו בפעם הראשונה אל קברו של יהושע בן נון בכפר "חרס" ואמרנו תהילים ודיבר על זמן עקבתא דמשיחא שצריכים לעורר רחמים שלא יהיה לפני ביאת המשיח צרות על עם ישראל, ושיבוא בחסד וברחמים, וזה תלוי בבי כנישתא חדא שיקבלו עליהם לעזוק ולהריע לה' בשדות כמשי"כ אליך זעקו ונמלטו וזוהי העצה היחידה שלנו בתקופה הזאת.

בר"ח תמוז (תשמ"ז) שלפי שיטה אחת חל בו יום הילולא של יוסף הצדיק נסענו עם הרא"ש לקבר יוסף הצדיק אשר בשכם. לאחר כמה שנים שלא נסע אתנו מחמת חולשתו. אמרנו שם הרבה פרקי תהילים והתפללו מנחה ולאחר מנחה פתח ואמר, כי בטוח שכאן מקום קברו של יוסף הצדיק אבל קברו של דוד המלך אינו ודאי שהוא במקום שהעולם אומרים שהוא המקום. כי דוד המלך הוא בבחינת משה רבינו שמקום קברו לא נודע אלא שזה נמצא בסביבה ההיא היינו בהר ציון.

המשיך ודיבר על ההבדל בין הנסיון של יוסף הצדיק ובין דוד המלך כי דוד המלך ביקש בעצמו את הנסיון באמרו "בחנני ונסני צרפה כליותי ולב"י וברש"י שם "ותמצאני נקי" ולכן לא עמד בו, ויוסף עמד כי לא ביקש זאת, ובסופו של דבר זעק אל ה' שיציל אותו מהניסיון וניצל. שאלתי אותו הרי כתוב במדרש שיוסף הצדיק ביקש שינסו אותו דכתיב "אמר (יוסף) אבי נתנסה, זקני נתנסה אני איני מתנסה ? אמר לו הקב"ה חייך שאני מנסה אותך יותר מכולם" (ילקוט וישוב ל"ט) ובכל זאת שלח לו סיבה מונעת בדמות דקיונו של יעקב אביו

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

להנחיל את ההנהגה ליהושע ולקיים את דבר ה'. בו בזמן שבן אדם רגיל כאשר נודע לו כי מן השמים לא רוצים את בנו בתור מנהיג אלא אחר, הריהו מקבל זאת בקצת מרירות, כמי שמקבל עליו את הדין. משה רבינו מיד בשמעו מהשי"ת שיתן מהודו על יהושע ושיסמוך ידו עליו למלא את ידו בתור מנהיג ישראל להבא - עשה זאת משה בחפץ פנימי אדיר "בעין יפה יותר ויותר ממה שנצטוה" (רש"י כ"ג) ומוסיף "שהקב"ה אמר לו וסמכת את ידך והוא עשה בשתי ידיו, ועשאו ככלי מלא וגדוש ומלאו חכמתו בעין יפה", היינו לפנינו משורת הדין מרוב חביבותו לקיים את דבר ה'.

סיפר אחד מבאי הבית של הרא"ש שלפני כמה שבועות צלצלה אשה אחת, בבקשה דחופה היות והיא עומדת לנסוע לארה"ב לילדיה ומכיון ששמעה שבימים אלה ממש בא משיח צדקנו לגאלנו, לכן היא שואלת אם יכולה לנסוע מכיון שיש לה חשש שבאותה שעה תימצא בחו"ל וזה מאד חבל לה שלא תהא כאן בשעה שמשיח יופיע. אמרו לה שהרא"ש מאד עסוק עם כמה אנשים שבאו לשפוך שיח צרתם. אמרה האשה שלא תניח את הטלפון ומוכרחים לענות לה מיד וראו שאין ברירה אחרת אלא להפריע לו מכיון שאשה עומדת על הקו ולא רוצה לזוז עד שתקבל תשובה ברורה לשאלתה. הרא"ש בשמעו את זה נכנס בהתלהבות וצעק האם חושבים שמשיח יבוא כעת, עס קומט נישט אין באטראכט עם פירוד כזה בין כל חלקי היהדות שאחד רוצה לבלוע את השני, וכאשר איננו מוכנים מאומה לקראתו, וצעק במרירות שאנו מוכרחים להתאחד עם אהבה שאינה תלויה בדבר, אז ממילא יבוא משיח צדקנו.

הרא"ש נשאל על דברי המדרש, שלא רצה הקב"ה כי משה רבינו יכנס לארץ ישראל ולא עזר לו כל אותן תקט"ו תפילות, כי אילו היי נכנס משה לארץ, היה הוא בונה בית המקדש וממילא לא היי נחרב, ואם ישראל היו חוטאים, היתה באה כלי' ר"ל, ולכן שפך חמתו על העצים ועל האבנים ולישראל היתה פליטה. לכן לא נתן לו ה' להכנס. האם משה רבינו לא ידע על כך? הסביר ואמר כי משרע"ה חשב כי זכותו גדולה כל כך שיוכל למנוע את העם מלחטוא ולא יהא חורבן לא על ביהמ"ק ולא על העם. אבל השי"ת יודע עתידות ידע שלא ימלט מחורבן ומוטב שיחרב המקדש מאשר העם.

שוב נשאל על דברי רש"י בפרשת פנחס (כ"ז ט"ו) "אמר (משה) הגיעה שעה שאתבע צרכי, שיירשו בני את גדולתי, אמר לו הקב"ה לא כך עלתה במחשבתי לפני, כדאי הוא יהושע ליטול שכר שמושו שלא מש מתוך האהל", וזהו פליאה עצומה על משה רבינו איש האלוקים אשר שרף את כל נטיותיו הגשמיות, האם יחשוב על בניו ולדאוג שהם יקבלו את ההנהגה אחריו להיות פרנס הדור?

ענה ואמר אמנם כן, משה רבינו היה בחיר האנושי ששבר את יצרו בבחינת כליל תקטר לה', אבל נשארו בו נטיות אנושיות וטבע האדם, שאלמלא כן היה בבחינת מלאך ולא איש, והרי הקב"ה רוצה תהילה מקרוצי גושי חומר, דווקא מבעלי בחירה שיש להם שאיפות טבעיות חמריות והם מתגברים עליהם. כך גם משה היתה לו שאיפה טבעית דקה לבניו שימשיכו אחריו, כי זה הוטבע באנוש. ורק כאשר אמר לו ה' שהוא רוצה ביהושע, עבר משה בהתלהבות

המשך פנינים יקרים

מה אקב לא קבה א-ל (כג, ה) בלעם רצה לקטרג על ישראל ולהזכיר עון העגל שהרי מילת "אקב" גימטריה "עגל", אמר בלעם בני ישראל כפרו בה' ואמרו אלה אלהיך ישראל, האם לא היה צריך לכלותם באותה שעה אעפ"כ לא זו מחיבתן ועוד ליוה עליהם ענני כבוד המן והבאר, והיאך אוכל אני לקללם, מה אקב לא קבה א-ל. (מתוך מדרש תנחומא)

כי מראש צורים אראנו וגו' (כ"ג, ט') הכלל ידוע שהתורה אינה ספורי מעשיות רק נצחיות ומלמדת את האדם דרכי תשובה. ועוד שצריך האדם לראות שיבוא למדת ענוה ושפלות. וכשהוא בשפלות רואה וחושב תמיד שחברו טוב ממנו ועוסק בתשובה תמיד. ויעסוק גם הוא בתשובה תמיד לתקן מעשיו ויהיה נעשה בריה חרשה. וזהו כי מראש היינו בתחלה עוד כמו הראש הוא עיקר בגוף כך צריך לראות שיהיה התשובה ראש לכל מעשיו...

הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב (כג, ט) כאשר נהיה זכאים לא באופן יחסי בהשואה לעכו"ם ולא נעשה חשבון כלפי העכו"ם אלא נהיה זכאים אמיתיים כלפי עצמנו. וזהו הן עם לבדד ישכון ואין צורך לחושבו ביחס לגוים. ובגוים לא יתחשב אלא הוא לבדו טוב. (קול יהודה)

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל (כג, כא) כאשר עם ישראל לא מביט ואינו רוצה לשמוע דברי לשה"ר ורכילות גם הקב"ה נוהג כמדת ישראל ואז מתקיים ולא ראה עמל בישראל אין הקב"ה מביט ברע של ישראל וגם לא מענישם ולא מכה אותם בשוט היסורים. (רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א)

מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל (כד, ה) אמרו חכמים כל מה שאמר בלעם לקללה הקב"ה מהפכו לברכה, בלעם אמר אהליך כדבר ארעי והקב"ה אמר משכנותיך ישראל חזקים וקבועים, משל למה הדבר דומה כשרוצים להבקיע חומה אם פוגעים במקום אחד ומחוררים בו מיד מבקעים כל החומה כולה, כך הם התפילות בבתי כנסיות ובתי מדרשות ומיוחד שמו יתברך במקום אחד מיד הוא מבקיע את השמים ושמי השמים ותפלתו מגיע הישר אל כסא הכבוד. (ע"פ האר"ז ל')

פנחס בן אלעזר וכו' (כה, יא) קח את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וכו' (כז, יח) בפרשתנו מוזכרים פנחס ויהושע כשני אנשים דגולים שני מנהיגים מובחרים כאשר הסיבות לבחירתם שונות זו מזו. פנחס נבחר משום שהיה איש מעשה למען הקדושה והטהרה אך יהושע נבחר משום שהיה איש אשר רוח בו מצד עצמו. מכאן נמצינו למדים שאדם מישראל יכול להתקדש גם מצד המדות הטבעיות בו וגם מצד המעשים שעשה לעצמו ולעם. (נזר יוסף)

פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן (כה, יא) השבטים חשדו בפנחס שיש בו משום טבע האכזריות בא הכתוב ומייחסו אחרי אהרן הכהן שהיה אוהב שלום ורודף שלום כדי להוכיח לאמתו של דבר שפנחס דומה לסבו אהרן ועשה מה שעשה רק מתוך קנאת ה' טהורה. (מעיינה של תורה)

הנני נותן לו את בריתי שלום (כה, יא) המתנה שהקב"ה נתן לפנחס היתה מסוכנת שלא יגרום לקנאים שיגרמו למחלוקת ומריבות בתוך העדה בא הכתוב וסומך ידו ואמר הנני נותן לו את בריתי שלום, נתינה זו תהיה עולמית ולא יכולה לגרום לפלוגים ולמחלוקות. (רבי יהונתן אייבשיץ)

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים 91050

5829688 - 02 פקס: 5325477 - 02

ניתן לקבל במייל: av5829688@gmail.com ת.ד. 5080 ירושלים

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

